

Марія ТЕТЕУЦА,

вчитель початкових класів Вільховецької ЗОШ І–ІІ ст.
Борщівського р-ну Тернопільської обл.

У царстві рослин (Урок з природознавства у 1 класі)

М е т а. Ознайомити учнів із розмаїттям рослин. Формувати поняття: "дерева", "кущі", "трав'яністі рослини". Ознайомити з функціональним призначенням органів рослин. Розвивати спостережливість, увагу. Виховувати бережливе ставлення до природи, почуття прекрасного в природі.

О б л а д н а н н я: малюнки різних рослин, кліше (для технології "метод "Прес"), набірне полотно "Дерева", "Кущі", "Трав'яністі рослини", "Мобільний телефон", "Мікрофон", підручник для 1-го класу "Природознавство" (автор Ірина Грущинська).

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку.

Психологічна зарядка.

Доброго ранку, небо блакитне!
Доброго ранку, сонце привітне!
Доброго ранку, співучі птахи!
Доброго ранку, маленькі дубки!
Я вас вітаю, люблю, пізнаю,
Бо живемо у одному краю.

II. Фенологічні спостереження.

Доповідь синоптиків: стан неба; температура повітря; напрям та сила вітру; опади; інші природні явища.

III. Аутотренінг.

– Діти, а зараз налаштуємося на урок і промовимо слова аутотренінгу.

Я – учень (учениця).
Я ходжу до школи.
Мене вчать вчитися.
Я все розумію.
Я хочу все знати.

IV. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми і мети уроку.

В царство казкове сьогодні рушаймо.
І перешкоди усі подолаймо.
Лиш працюватимуть туди попадуть,
Разом із нами стежину пройдуть.

– Чи здогадалися, що це за царство? Ні? Ось і перша перешкода, подолати її, тобто відгадати назву царства вам допоможе "Мобільний телефон". Пограємо у гру "Дешифрувальник".

1. Гра "Дешифрувальник".

– Літери у нашому мобільному телефоні розташовані під цифрами на кнопках. Кожній цифрі

відповідає кілька літер. Щоб відгадати зашифроване слово, треба вибрати тільки одну літеру. Отже, будьте уважними, номер: 7675363.

1	2	3	4	5
абв	где	єжзи	ій	клм
6	7	8	9	0
ноп	рст	уфх	цчшщ	ьюя

Відповідь: 7675363 – рослини.

– Молодці! Ми здолали перешкоду! Це царство – Рослини.

2. Гра "Мікрофон".

– Кожен із вас може сказати, що він хотів би дізнатися про рослини. Свої запитання починайте словами: "Я хочу знати..."

V. Робота над темою уроку.

1. Дидактична гра "Пізнай рослину".

– А зараз пограємо у гру. Я читатиму загадки, вам треба відгадати їх і назвати слова, які допомогли вам упізнати рослину.

- 1) Сонечко в траві зійшло,
Усмінулось, розцвіло,
Потім стало біле-біле
І за вітром полетіло. (Кульбаба).
- 2) Колоситься в полі жито,
Там знайшов я синю квітку.
Квітка пишна, чарівна,
Та, на жаль, бур'ян вона. (Волошка).
- 3) Йшов я лугом по стежинці,
Бачив сонце на травинці.
Не пекло воно мені,
Бо в нього білі промені. (Ромашка).
- 4) Восени вона вмирає,
А весною – оживає,
Ніби голка йде до світла
І росте, й цвіте все літо.
Без неї коровам хоч плач –
Бо то їхній найперший харч. (Трава).
- 5) Я завжди у всякі дні
Все стою в однім вбранні,
І свитину цю, що маю,
Взимку й влітку не скидаю. (Ялина).
- 6) Весною веселить,
Влітку холодить,
Восени годує,
Взимку гріє. (Дерево).

7) У вінку зеленолистім,
У червоному намисті
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду. (К а л и н а).

8) Стоїть при дорозі
На одній нозі.
Хто її зрушить,
Плакати мусить. (К р о п и в а).

– Подивіться, яке розмаїття рослин. Тож давайте погрупуємо їх. Але як? У які групи? Думаю, що і цю перепону ми подолаємо.

2. Групування рослин.

– Я пропоную об'єднати рослини в групи, а в які саме ви дізнаєтеся, відгадавши загадки.

В них багато є роботи,
Хоч стоять вони весь час.
Від дощу чи від спеку
Захистять, врятують нас.
Не лягають спати ніколи,
На ногах вони одвік.
Не бояться плину рік,
Ні завій, ні вітру реву,
Хто ж вони такі? (Д е р е в а).

(Вчитель вивішує набірне полотно з написом "Дерева").

Як пригріло сонце – стрілки
Зеленясті підняла
Від ласкавого тепла.
Он її навколо скільки!
Двір і лан, і луг вкрива
Росяна густа... (т р а в а).

(Вчитель вивішує набірне полотно "Трави").

3. Технологія "Мозковий штурм".

– Зараз я вам роздам малюнки, на яких зображено рослини. Ви їх уважно розгляньте та прикріпіть на дошці у тому місці, до якої групи належить ця рослина і ще раз назвіть її. (Учні виконують завдання).

– Я бачу, що не всі учні прикріпили свої малюнки. Чому? (Тому що калина, агрус, малина, смородина – це кущі). (Учитель вивішує набірне полотно з написом "Кущі" і учні прикріплюють свої малюнки).

– Молодці! І цю перешкоду ми подолали. Отже, ми з вами вже знайшли відповіді на запитання: які є рослини і як відрізнити одну рослину від іншої.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а.

Встало вранці ясне сонце,
Зазираю у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.
Встали – сіли, встали – сіли.
Бачите, як звеселили.
Стало сонце танцювати,
Нас до танцю закликає:
Нумо разом, нумо всі
Потанцюємо по росі.

4. Гра "Перевір себе".

Завдання: розкажи, який плід знайшов кожен з лісових мешканців під деревом. З'єднай стрілкою кожний плід з деревом, на якому він росте, і розкажи про нього.

5. Бесіда "Чи потрібні рослини?"

– Як ви гадаєте, чи потрібні рослини тваринам, людям? Так, тварини і люди живляться рослинами. Хижі тварини живляться травоядними тваринами. Отже, вони теж не можуть існувати без рослин.

– Як ще людина використовує рослини?

6. Міркування учнів на тему "Рослини – жива природа".

– Поміркуйте та обгрунтуйте свої міркування, чому рослини належать до живої природи. Свою відповідь починайте так: "Рослини належать до живої природи, тому що вони..." (п'ють воду, ростуть, гинуть, дихають, розмножуються).

– Чи всі рослини гинуть самі? (Іх також винищують люди: вирубують ліси, зривають квіти тощо).

– Ви всі знаєте, що є такі рослини, яких щороку стає все менше і менше. Що потрібно робити, щоб вони не зникли зовсім?

Звернення Землі

До вас, мої рідні, звертаюся я,
До всіх вас, у кожній сім'ї,
Росте на узліссі ялинка моя –
Не зрубайте її.
В озері плаває пташка моя –
Не вбийте її.
Яскріє на небі зірка моя –
Не згасіте її.
Світ-казку будує мрія моя –
Не спиняйте її.

Дмитро Павличко

– То що потрібно робити, щоб зберегти природу?

7. Робота в зошитах.

VI. Узагальнення та систематизація набутих знань.

1. Робота в парах. Технологія "Метод "Прес".

– Попрацюємо в парах. (Кожна пара отримує малюнок, на якому зображено рослину). Вам потрібно визначити, до якої групи належить ця рослина. Відповідатимете за взірцем.

На дошці кліше: Я вважаю, що...
Тому що...
Таким чином,...

Наприклад: Я вважаю, що сосна – дерево, тому що у дерев один стовбур, у сосни – один стовбур. Таким чином, сосна – дерево. (Учні виконують завдання).

2. Самостійна робота. Завдання на картках "Продовж речення".

– А ще рослини лікують нас. Вони також виробляють кисень, яким ми дихаємо, очищують повітря.

І не тільки це. Коли вчені порівняли воду, що стікає у водойми з безлісного вигону та з вигону, зарослого деревами, виявилось, що лісова вода чиста, приємна на смак, а з безлісного вигону – містить багато шкідливих бактерій.

VII. Підсумок уроку.

- Чи цікавим був урок?
- Що вам найбільше сподобалося?
- Чи справді існує царство Рослини?
- Що цікавого є у цьому царстві?